

Η πάλη των τάξεων στο Βόρειο Πόλο

της Ομάδας Μελέτης για την Εργασία στο Βόρειο Πόλο (μετάφραση Barikat)
Τι κρύβεται πίσω από την αναθεματισμένη άνοδο του Άϊ-Βασίλη; Τρία κορυφαία ξωτικά, εργάτες και ακτιβιστές προσφέρουν μια ταξική ανάλυση της «οικονομίας του δώρου» του Βόρειου Πόλου.

Η Ομάδα Μελέτης για την Εργασία στο Βόρειο Πόλο, το φθινόπωρο του 2008 αποτελούνταν από Χριστούγεννιάτικα ξωτικά. Τα εργαστήρια του Άγιου Βασίλη παρέπαιαν από την παγκόσμια οικονομική ύφεση. Η αίσθηση της δυσαρέσκειας στις τάξεις μας ήταν προφανής. Από τότε συναντιόμαστε δύο φορές την εβδομάδα για να αναπτύξουμε μια συγκεκριμένη ανάλυση των εργασιακών συνθηκών και για να συζητάμε στρατηγικές αντίστασης.

Το παρακάτω είναι ένα έγγραφο που υποβάλλουμε στην ομάδα στο πνεύμα της εμπάθυνσης της ανάλυσης μας.

Η Αραβική Άνοιξη και το κίνημα Occupy ριζοσπαστικοποίησε πολλά ξωτικά. Αλλά είναι σαφές ότι εξακολουθεί να υπάρχει αβεβαιότητα για το πως θα αμφισβητηθεί το σύστημα της εκμετάλλευσης κάτω από το οποίο ζούμε. Πιστεύουμε ότι η σύγχυση γύρω από την πολιτική στρατηγική είναι -τουλάχιστον- ένα προϊόν εσφαλμένης ανάλυσης της ταξικής δομής και της δυναμικής του οικονομικού μας συστήματος.

Ποια είναι η αληθινή φύση των σχέσεων μεταξύ των ξωτικών, του Αγίου Βασίλη και ταράνδων του; Πώς δομήθηκαν αρχικά οι σχέσεις και πώς αναπαράχθηκαν;

Για να απαντήσουμε στα ερωτήματα αυτά, πρέπει πρώτα να καταπιαστούμε με τη δυναμική της υποτιθέμενης «οικονομίας του δώρου». Ενώ είναι αλήθεια ότι τα δώρα που παράγουμε δεν πωλούνται, διέπονται περισσότερο από κοινωνικές νόρμες και έθιμα. Ζεστά μπισκότα μπορούν να διατηρήσουν τη σιλουέτα του Άϊ Βασίλη, αλλά ο κατασκευαστής δεν μπορεί να επιβιώσει με ζάχαρη και αλεύρι μόνο (εκτός, φυσικά, αν πουλά μπισκότα). Αυτός εξακολουθεί να χρειάζεται χρήματα για να επεκτείνει το εργαστήριό του και να αγοράσει νέο εξοπλισμό ή να διατηρήσει το παλαιότερο.

Ένα άλλο ζήτημα είναι ότι οι ομάδες εργασίας εξαρτώνται από πόρους που δεν είναι άμεσα διαθέσιμοι στο Βόρειο Πόλο. Για μεγάλο χρονικό διάστημα ο Άϊ Βασίλης θα μπορούσε απλά να εκμεταλλευτεί το φυσικά αποθέματα ξύλου και τα ορυκτά καύσιμα. Όμως, αφού είχαν εισαχθεί νέες σειρές προϊόντων και πρόσθετα υλικά, έπρεπε να εισαχθούν και να αγοραστούν σε μια παγκόσμια αγορά.

Στη θέση των ξύλινων παιχνιδιών έχουμε όλο και περισσότερα πλαστικά προκειμένου να ανταγωνιστούν αποτελεσματικά την αγορά των Χριστουγέννων. Αυτό έχει να κάνει τόσο με τη ζήτηση των καταναλωτών, όπως και με το κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος. Ενώ ο Άϊ Βασίλης θα ήθελε να πιστεύει ότι ζει σε μια φούσκα δώρων, ένα αυξανόμενο μερίδιο των ετήσιων χριστουγεννιάτικων δώρων ιδιωτικοποιήθηκε στα πλαίσια του νεοφιλελεύθερισμού, γεγονός που έχει να κάνει με την αύξηση του ανταγωνισμού των τιμών και την ακμάζουσα κινεζική βιομηχανία.

Ο ανταγωνισμός όμως δεν οδήγησε τον Άϊ Βασίλη να αυξήσει την παραγωγικότητα του κάθε εργαζόμενου. Αντ' αυτού μείωσε το κόστος ανά μονάδα παραγωγής ασκώντας πίεση

στο εργατικό δυναμικό που απασχολούνταν ήδη και προσθέσε περισσότερους εργαζόμενους για να μειώσει το χρόνο που το εργαστήριο έμενε αδρανές. Όσο υπάρχει πλεόνασμα εργαζόμενων ξωτικών για να αντλήσει, όπως βεβαίως εξακολουθεί να κάνει, δεν μπορούμε να περιμένουμε από αυτόν να ασχολείται με παράπονα για την υγεία και την ασφάλεια που κατατίθενται στη διοίκηση.

Επιπλέον, αποδέκτης ευγνωμοσύνης είναι μόνο ένας επιχειρηματίας μέχρι στιγμής. Ο Άϊ Βασίλης, ως μοναδικός ιδιοκτήτης, είναι σε θέση να κρατήσει τα οικονομικά του μυστικά. Αλλά εκείνοι που είχαν την ατυχία να εργαστούν στο γραφείο του ανέφεραν ότι οι επιστολές από το Βατικανό και την Ουάσινγκτον έφτασαν πολλές ημέρες πριν Άγιος Βασίλης ανακοινώσει τα τρίμηνα σχέδια για την παραγωγή. Μπορούμε να υποθέσουμε ότι η οικονομική στήριξη από τις πηγές αυτές, μαζί με τις ετήσιες εκτιμήσεις τους για τα «καλά» παιδιά, είναι αυτό που στηρίζει πραγματικά την οικονομία. Μέσω αυτών των εξωτερικών κεφαλαίων ο Άϊ Βασίλης είναι σε θέση να παράσχει ζαχαρωτά με τα οποία ανταλλάσσει την εργατική μας δύναμη.

Αλλά πώς κατάφερε να έχει τέτοια εξουσία πάνω μας; Ήταν πιο εύστροφος ή πιο απειλητικός;

Η άνοδος του Άϊ Βασίλη

Πρέπει να θυμόμαστε ότι ο Άϊ Βασίλης ξεκίνησε τη ζωή σαν ήσσοнос σημασίας παραγωγός εμπορευμάτων ξύλινων παιχνιδιών. Ήταν ένας μάστορας του ξύλου, εκπαιδευμένος από τα καλύτερα ξωτικά στο Βόρειο Πόλο. Ωστόσο, ενώ άλλοι επρόκειτο να εισάγουν τα ξύλινα εμπορεύματα τους στις τοπικές αγορές, ο Άϊ Βασίλης άρχισε να πουλά το εμπόρευμα του σε κοντινές πόλεις.

Τα έφερε έτσι η τύχη και σε ορισμένες βιομηχανικές πόλεις που επισκέφθηκε, αντιλήφθηκε ότι αυτά τα λιγοστά αγαθά ήταν τα μέσα που για να τεθεί μια ηθική πειθαρχία στην αύξηση του αριθμού των παιδιών από τις κατώτερες τάξεις που πλημμύρισαν τους δρόμους.

Ο κλήρος, ο οποίος συγκέντρωνε κεφάλαια από πλούσιους προστάτες, καθώς και οι μεσαίες τάξεις, αποζημίωσαν γενναϊόδωρα τον Άγιο Βασίλη για την παράδοση των ξύλινων παιχνιδιών σε μια επίλεκτη ομάδα των παιδιών.

Καθώς οι αστικοί πληθυσμοί επεκτάθηκαν και τα προβλήματα που αντιμετώπιζε η άρχουσα τάξη επιδεινώθηκαν, ο Άϊ Βασίλης εντυπωσιασθηκε από την αυξημένη ζήτηση των χειροποίητων παιχνιδιών του. Αρχικά προσπάθησε να επεκτείνει την παραγωγή αξιοποιώντας τη δική του οικογένεια, αλλά σύντομα έπρεπε να ψάξει για πλεονάζον εργατικό δυναμικό. Αλλά όπως προσπάθησε με ιστορίες που εξυπηρετούσαν το κοινό καλό, να βοηθήσει μακρινές και φτωχές χώρες, δεν μπορούσε να υποχρεώσει το αντίστοιχο εργατικό δυναμικό να εργαστεί στο εργαστήριό του.

Τελικά, μετά από ένα αποτυχημένο πείραμα, ο Άϊ Βασίλης κατέφυγε στη βία ως το μόνο μέσο με το οποίο θα μπορούσε να μας εξαναγκάσει να εργαστούμε. Αυτό δεν θα ήταν δυνατό χωρίς τη στήριξη του κλήρου και την ανερχόμενη μπουρζουαζία στις πόλεις. Με τη βοήθειά τους, ο Άϊ Βασίλης δημιούργησε μια κατώτερη τάξη τارانδων, που ιστορικά είχε τεταμένες σχέσεις με τα ξωτικά, υποσχόμενος οικονομική ασφάλεια και κοινωνική

αναβάθμιση.

Συμμορίες τάρανδων εστάλησαν στα χωριά των ξωτικών για να καταστρέψουν τα χωράφια τους, πράγμα το οποίο ήταν εύκολο αφού διέθεταν κέρατα. Οι σταθερές διαταραχές στην παραγωγή τροφίμων άφησαν μεγάλο μερós του πληθυσμού με μία μόνο επιλογή, να εργαστεί για τον Άϊ Βασίλη.

Όλο αυτό το διάστημα, η άρχουσα τάξη στις πόλεις είχε κατασκευασεί μια ιστορία για την αντιμετώπιση των φαινομένων βίας στην ενδοχώρα. Υπενθυμίζοντας τα δώρα που παραχώρησε στα παιδιά της πόλης, παρομοίασαν τον Άϊ Βασίλη με τον Επίσκοπο Σμύρνης Νικόλαο - έναν πλούσιο άνδρα ο οποίος ήταν γνωστός για τη γενναιοδωρία του απέναντι στα παιδιά - και απεικόνιζε τους τάρανδους ως ευγενή πλάσματα.

Αλλά ο Άϊ Βασίλης δεν είναι άγιος και οι τάρανδοι δεν είναι φίλοι μας. Ο Άϊ Βασίλης ανακατασκευάσε βίαια την παλιά ταξική δομή σύμφωνα με τα συμφέροντά του. Ο ίδιος μας διαχώρισε από τα πρωτογενή μέσα διαβίωσης μέσω του καταναγκασμού και τις απειλές των κεράτων. Ήταν μια στρατηγική που έπρεπε να διατηρηθεί, προκειμένου να προστατεύσει την ταξική του θέση.

Η κατανόηση των διαφορετικών ταξικών συμφερόντων στην κοινωνία μας είναι απαραίτητη, αν θέλουμε να αναπτύξουμε μια αποτελεσματική στρατηγική αντίστασης στην εκμετάλλευση. Οπλισμένοι με μια τέτοια ανάλυση μπορούμε να εξηγήσουμε στους αδελφούς και τις αδελφές μας, γιατί οι πρόσφατες δηλώσεις των τάρανδων σχετικά με «σάπια μήλα» ήταν κενές. Οι τάρανδοι παραμένουν «Οι εχθροί με τα κέρατα» εφ' όσον προσφέρουν υπηρεσίες από το προπύργιο της εξουσίας στην κοινωνία μας.

Μια ταξική ανάλυση απαντάται επίσης στην κυρίαρχη αφήγηση την οποία έχουμε βαρεθεί να ακούμε και αφορά το γιατί τα Χριστουγεννιάτικα ξωτικά είναι τόσο πρόθυμα να εργαστούν για μια πενιχρή αποζημίωση. Εμείς δεν μπήκαμε στο εργαστήριό του, γιατί έχουμε διαφορετική αντίληψη που ταιριάζει καλύτερα την παραγωγή των παιχνιδιών. Ούτε αφήσαμε τα γροκτήματά μας, γιατί προτιμούμε τα ζαχαρωτά.

Αυτό είναι ένα κρίσιμο σημείο. Η δημοφιλής λαϊκές παραδόσεις λένε ότι εμείς ευχαρίστως θα εργαζόμασταν για τα ζαχαρωτά. Αλλά αυτό δεν συμβαίνει από επιλογή. Πριν κατέστρεψουν οι τάρανδοι αγροκτήματά μας, είχαμε μεγάλες καλλιέργειες. Αναγνωριζόμασταν παγκοσμίως ως εμπειρογνώμονες στην αποθήκευση της συγκομιδής κατά τους καλοκαιρινούς μήνες για την ετήσια κατανάλωση. Όλα αυτά πια έχουν χαθεί.

Η εξάρτησή μας από την εισαγωγή ζάχαρης είναι το αποτέλεσμα των κοινωνικών συνθηκών που δεν είναι πια υπό τον έλεγχό μας. Και με αυτή την έννοια έχουμε περισσότερα κοινά με τον εργαζόμενο στις φυτείες ζαχαροκάλαμου από ό, τι με τον εκμεταλλευτή ο οποίος επωφελείται από το αίμα, τον ιδρώτα και το μόχθο μας.

Μερικοί έχουν καταλήξει στο συμπέρασμα ότι το παλιό σύνθημα «Προλετάριοι όλου του κόσμου, ενωθείτε!» είναι πολύ ξεπερασμένο για τη μετα-βιομηχανική πραγματικότητα. Έχουν πει ότι η εργατική τάξη δεν είναι πια ο παράγοντας του κοινωνικού μετασχηματισμού. Αλλά αυτό το συμπέρασμα, πιστεύουμε, αγνοεί τις συνθήκες που συνεχίζουν να επικρατούν τόσο στα εργαστήρια του Άϊ-Βασίλη όσο και πέρα από αυτά.

Ελπίζουμε ότι τα παραπάνω διευκρινίζουν ορισμένα από αυτό που θεωρούμε ως ζωτικής

σημασίας ζητήματα για την ορθή ανάλυση των τάξεων στο Βόρειο Πόλο. Αφήστε το σύνθημα «πόλεμος για τα Χριστούγεννα» να είναι η αφορμή για μια συζήτηση σε μια πιο επιστημονική βάση.

Πηγή: Jacobin